

יכוין בקריאת המשנה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הה דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא ית משכנא ית פרסיה וית חופאיה ית פורפוהי וית דפוהי ית עברוהי ית עמודוהי וית סמכוהי: יב ית ארונא וית אריחוהי ית כפרתא וית פרכתא דפרסא: יג ית פתורא וית אריחוהי וית כל מגוהי וית לחם אפיא: יד וית מנרתא דאנהורי וית מנהא וית בוצינהא וית משחא

יא אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶת־אֹהֶלוֹ וְאֶת־מִכְסֵהוּ אֶת־קַרְסָיו וְאֶת־קַרְשָׁיו אֶת־בְּרִיחֹוֹ אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנָיו: יב אֶת־הָאָרֶן וְאֶת־בַּדָּיו אֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֶת־פְּרֻכֹת הַמִּסָּךְ: יג אֶת־הַשְּׁלֶחַן וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־לֶחֶם הַפָּנִים: יד וְאֶת־מִנְרַת הַמָּאֹר וְאֶת־כְּלֵיהָ

(11) The Sanctuary, its Tent and its covering; its clasps, its planks, its bolts, its pillars and its sockets; (12) The Ark, its rods, its Lid and the veiling Cloth Partition; (13) The Table, its rods and all of its vessels, and the Showbread; (14) And the illuminating *Menorah* with its vessels, its kindling-cups and the oil

RASHI

רש"י

(11) **The Sanctuary [its Tent and its covering]** — *The innermost sheets [i.e., the first layer which covered the Sanctuary] which were visible from the inside, are referred to here as “the Sanctuary” (see verse 26:1); Its Tent* — *This refers to the covering [which formed the second layer and is referred to as] “Tent” consisting of goat hair sheets, which were made as a roof [for the Sanctuary] (see verse 26:7); And its*

(יא) אֶת הַמִּשְׁכָּן. יריעות התחתונות הנראות בתוכו קרוים משכן; אֶת אֹהֶלוֹ. היא אהל יריעות עזים העשוי לגג; וְאֶת מִכְסֵהוּ. מכסה עורות אילים והתחשים: (יב) וְאֶת פְּרֻכֹת הַמִּסָּךְ. פרוכת המוחצה. כל דבר המגין בין למעלה בין ממנגד קרוי מסך וסקף וכן שכת בעדו. הנני שף אֶת דְּרָבְךָ: (יג) לֶחֶם הַפָּנִים. כבד פרשתי על שם שהיו לו פנים לכאן ולכאן עשוי כמין תבה פרוצה: (יד) וְאֶת כְּלֵיהָ. מלקחים ומחתות: נרתיה. לוצי"ש בלע"ז

covering — [This refers to] the [third layer] covering made from rams' and tachash skins (see verse 26:14). (12) **וְאֶת פְּרֻכֹת הַמִּסָּךְ** — [This refers to] the Cloth Partition [which veiled off (מסך) the Holy of Holies or inner Sanctum from the Sanctum]. Anything which shields [an item or area from another], whether [shielding it] from above or opposite it [on the same level, i.e., like a vertically hung veil] — is called a מסך or סכך. Similar is (Job 1:10), “Have You not shielded (שכת) him ...?” [where the word שכת is equivalent to סכת, as the letters ש and ס are interchangeable]; and (Hoshea 2:8), “I hereby block (שך) your way.” (13) **לֶחֶם הַפָּנִים** — [Lit. Face-Bread I have already explained (see Rashi on verse 25:29) [that this Bread is called such,] because it had a surface (פנים) facing both directions, as it was made in the form of a of box [without a top], open [on two of its facing sides] (see ibid. for a full explanation). (14) **[And the ... Menorah] with its vessels** — [namely,] tongs [for removing the wicks] and scoops [for removing the ash] (see verse 25:38). **אֶת נִרְתֵיהָ** — *Lucas in Old French (lamps). [These were sort of] cups, in which the [olive] oil and wicks were placed [and were called נרות, literally “lights,” because the Menorah lights were actually kindled inside them]. And the oil for illumination* — [Like the actual Sanctuary vessels,] this [oil] too, requires

דְּאֲנָה־רוֹתָא: טו וַיֵּת מִדְּבַחָא
דְּקִטְרֵת בּוֹסְמֵיָא וַיֵּת אֲרִיחֹהֵי
וַיֵּת מִשְׁחָא דְּרִבְבוּתָא וַיֵּת
קִטְרֵת בּוֹסְמֵיָא וַיֵּת פְּרָסָא
דְּתִרְעָא לְתִרְעַת מִשְׁכָּנָא:

וְאֶת־נֵרְתֶיהָ וְאֶת שֶׁמֶן הַמָּאֹר: טו וְאֶת־
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת־בְּדִיו וְאֶת שֶׁמֶן
הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת־מִסְךְ
הַפֶּתַח לַפֶּתַח הַמִּשְׁכָּן:

for illumination; (15) And the incense Altar with its rods; the Anointment Oil and the perfume incense; and the entrance Veil for the Sanctuary's entrance way;

RASHI

the wise of heart [for it to be produced correctly], since it differs from other oils, as is explained in Tractate Menachot (86a): "He picks the [ripest] individual olives at the top of the olive tree [and exerts light pressure on each olive, thus allowing the initial drop of clearest oil to ooze out through a wicker filter]". This [oil] is therefore crushed and pure [and fit for use in the Menorah] (see Rashi ibid.) (15) The entrance Veil — [This refers to the] curtain at the front of the [Sanctuary's entrance, i.e., on its] eastern flank (see verse 26:36), for [in contrast to the other sides of the Sanctuary,] there were neither planks nor curtains there [and this eastern flank was closed off by this Veil].

רש"י
בוזכים שהשמן והפתילות נתונגין בהן: ואת שמן המאור. אף הוא צריך חכמי לב שהוא משונה משאר שמנים כמו שמפורש במנחות מגרגרו בראש הזית והוא כתיבת וזך: (טו) מסך הפתח. וילון שלפני המזרח שלא היו שם קרשים ולא יריעות:

PROPHETS I Kings 7

כג וַעֲבַד יֵת יִמָּא מִתְדַ עֶשֶׂר
אַמִּין מִסְפַּתִּיהָ עַד סְפַתִּיהָ
סְגֻלְגֻל סְחֹר סְחֹר וְחִמְשׁ אַמִּין
רוּמִיָּה וְחוּט מִשַׁח תְּלַתִּין אַמִּין
מִקְפָּה לִיָּה סְחֹר סְחֹר:
כד וְצוּרֹת בִּיעִין מְלָרַע
לְסַפַּתִּיהָ סְחֹר סְחֹר מְקַפִּין
לִיָּה עֶסֶר אַמִּין מְקַפִּין יֵת יִמָּא סְחֹר סְחֹר תְּרִין סִדְרִין דְּצוּרֹת בִּיעִין מִתְכִּין בְּאַתְכֹּתָהּ: כה קָאִים עַל

נביאים מלכים א פרק ז
כג וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצַק עֶשֶׂר בְּאַמָּה מִשְׁפָּתוֹ
עַד־שְׁפָתוֹ עֶגְלָה וְסָבִיב וְחִמְשׁ בְּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקוֹהָ
(וְקוֹ קרי) שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה יִסָּב אֹתוֹ סָבִיב:
כד וּפְקָעִים מִתַּחַת לְשְׁפָתוֹ וְסָבִיב סָבִיב אֹתוֹ
עֶשֶׂר בְּאַמָּה מְקַפִּים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים
לִיָּה עֶסֶר אַמִּין מְקַפִּין יֵת יִמָּא סְחֹר סְחֹר תְּרִין סִדְרִין דְּצוּרֹת בִּיעִין מִתְכִּין בְּאַתְכֹּתָהּ: כה קָאִים עַל

(23) And he made the molten sea, ten cubits from one brim to the other; it was round all about, and its height was five cubits; and a string of thirty cubits measured the circumference around it. (24) And around under its brim there were knobs surrounding it, ten to a cubit, surrounding the sea all around; the

RASHI

(24) **Knobs** — [it looked like] a type of button. **Were cast** — when it was cast [the

רש"י
(כד) וּפְקָעִים. כָּמִין כְּפִתוּרִים: יִצְקִים. בְּיִצְקוֹתוֹ

תרי עשר תורין תלתא אפיהון
 לצפונא ותלתא אפיהון
 למערבא ותלתא אפיהון
 לדרומא ותלתא אפיהון
 למדינתא וימא מתקן עלויהון
 מלעילא וכל אחוריהון לגיו:
 כו וסומכיה פושכא וספתיה
 כעובד שפת פס סגלגל לקיט
 בשושנתא תרין אלפין ביתין
 ברטיבא מחסיל: כו ועבד ית
 בסיסא עסרא דנחשא ארבע

הַפְּקָעִים יִצְקִים בְּיִצְקָתוֹ: כה עִמַּד עַל־שְׁנֵי עֶשֶׂר
 בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים | צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים | יָמָה
 וּשְׁלֹשָׁה | פָּנִים נֹגְבָה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים מְזֻרְחָה וְהֵימָּ
 עֲלֵיהֶם מְלַמְעָלָה וְכָל־אֲחֻרֵיהֶם בֵּיתָה: כו וְעֵבִיו
 טֶפַח וּשְׁפָתוֹ כַּמַּעֲשָׂה שְׁפַת כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשֵׁן אֲלֵפִים
 בַּת יָכִיל: כו וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֹנֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע
 בְּאַמָּה אַרְךָ הַמְּכֹנֶה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בְּאַמָּה רְחֹבָה
 וּשְׁלֹשׁ בְּאַמָּה קוֹמָתָה:

אמין אורכא דבסיסא חדא וארבע אמין פותיה ותלת אמין רומיה:

knobs were cast in two rows when it was cast. (25) It stood upon twelve oxen, three looking toward the north, and three looking toward the west, and three looking toward the south, and three looking toward the east; and the sea was set above upon them, while all their hinder parts were inward. (26) And it was a handbreadth thick, and its brim was done like the brim of a cup, with flowers of lilies; it contained two thousand *bat* measures. (27) And he made ten [wagon] bases of copper; four cubits was the length of one base, and four cubits its width, and three cubits its [total] height.

RASHI

sea tank and the knobs] it was poured together [i.e., the knobs were not attached later]. (25) And all their hinder parts — i.e., of these oxen. Inward — i.e., the hinder parts were facing underneath the sea tank bottom. (26) A handbreadth thick — i.e., the bottom and walls. [However.] Its brim — was hammered [thinner than a cubit] and was fashioned as the brim of a drinking cup and was decorated with flowers and lilies. Two thousand bat measures — it held the equivalent of six thousand se'ah. (27) המכנות — bases [for lavers].

רש"י

הכל מוצק יחד: (כה) וכל אחריהם. של בקרים הללו: ביתה. אל תחת הים היו אחריהם פונים: (כו) ועביו טפח. שוליו ודפנותיו: ושפתו. היה מרודד כמעשה שפת כוס ששותין בו ומצויר פרח שושן: אלפים בת יכיל. ששת אלפים סאה היה מחזיק: (כו) המכנות. רגלים:

Writings Mishlei 20

כתובים משלי פרק כ

ג יקרא הוא לגברא דיתב דלא
 דינא וכל דשטי מצטדי:

ג כבוד לאיש שבת מריב וכל אויל יתגלע:

(3) It is a man's honor to refrain from quarrel; but every fool exposes himself.

RASHI

רש"י

(ג) שבת מריב. לנוח ממריבה: וכל אויל. שאינו

ד מתחסד עטלא לא שתיק
 ושאל בחצא ולית: ה מיא
 עמיקי עצתא בלבא דגברא
 וגברא דמתבין גדלינה:
 ו סוגעא דבני נשא מתקרין
 גברי מרחמני וגברא מהימנא
 מנו משכח: ז דמהלך בתמימותיה צדיקא הוא וטוביהון לבנוהי בתרוהי:

(4) Because of the winter [cold], the lazy one will not plow; therefore he shall beg during the harvest, and have nothing. (5) Counsel in the heart of man is like deep water; but a man of understanding will draw it out. (6) Many men call upon those who promise kindness; but a trustworthy man who can find? (7) He who walks in his integrity is righteous; fortunate are his children after him.

RASHI

רש"י

But every fool — who does not refrain from quarreling his shame is exposed.

(4) **Because of the winter** — because of the cold the lazy one sits and does not plow.

(5) **Counsel** — i.e., a halachah [in the heart of a wise man "is like deep water"].

But a man of understanding — an

understanding pupil draws it out from him. (6) **Many men** — there are many people. **Call upon those who promise kindness** — he calls upon those that promised to do kindness with him [when he needs it]. **But a trustworthy man** — who promises and delivers [who can find]?

שבת מריב יתגלה קלונה: (ד) מחורף. מפני הצינדה יושב העצל ואינו חורש: (ה) עציה. הלכה: ואיש תבונה. ותלמיד מבין ידלה ממנו: (ו) רב אדם. הרבה בני אדם: יקרא איש חסדו. יקרא למי שמבטיחו לעשות עמו חסד: ואיש אמונים. מבטיח ועושה:

Mishnah Ketubot, chapter 6

משנה כתובות פרק ו

(1) A wife's findings and her handiwork belong to her husband. However, her inheritance [if her father died without any sons], during her lifetime, he [her husband], has the usufruct [only while the principal

belongs to her]. [Any compensation for] indignity or blemish [that may have been inflicted upon her] belongs to her. Rabbi Yehudah ben Beteira says; When [the indignity was forced upon her or when the blemish appears] in a hidden area, she receives two-thirds [of the compensation] while he receives one-third, but, when in public [the indignity took place in public or the blemish appears on an open area such as, her face], he receives two-thirds [for he is shamed and she may now become repulsive to him], while she receives one-third. His

א מציאת האשה, ומעשה ידיה לבעלה. וירשתה, הוא אוכל פרות בחייה. בשתה ופגמה שלה. רבי יהודה בן בתירא אומר, בזמן שבסתר, לה שני חלקים, ולו אחד. ובזמן שבגלוי, לו שני חלקים, ולה אחד. שלו,

רבנו עובדיה מברטנורא

א מציאת האשה. וירשתה. אם נפלה לה ירושה. הוא אוכל פרות בחייה. והקרן שלה: ופגמה. חבלה שיש

share is to be paid to him immediately, while with her share, land is purchased and he enjoys the usufruct [and, as is the case of all properties that come to her, after her marriage, the principal is hers and when he dies or if he divorces her, she gets full title; if she dies first, he inherits her]. (2) If one agreed to give a fixed sum of money to his son-in-law and his son-in-law died [and she

is now subject to levirate marriage with her brother-in-law], the Sages said; He [her father] may say; I was willing to give the money to your brother, but not to you. (3) If a woman agreed to bring her husband [as a dowry] one thousand dinar, he contracts, in the *ketubah*, that he received a corresponding sum of fifteen hundred [since he uses the money to make money, this is its value; this is not considered interest, which is paying for the use of money over a certain period of time. Here, however, 1) if he divorces her, he must pay it immediately, 2) if she dies, he inherits it and does not pay it back altogether]. As a corresponding sum for [the] appraised goods [she brings into the marriage such as jewelry and clothing], he assigns one fifth less [than its appraisal in the *ketubah*, the reason being that the appraiser knows he is appraising this for the bride and he hikes it up a bit so that she be beloved by her groom]. [If she requests to enter in the *ketubah*] goods assessed at one hundred which are [not overestimated and are] in fact worth one hundred, he can have [a claim that she, in fact, bring into the marriage, goods worth] only one hundred [i.e., he cannot force her to bring an additional fifteen percent worth]. [Otherwise, if he is requested to enter in the *ketubah*] Goods assessed at one hundred, his wife must give him [goods assessed at a value of] thirty-one *selaim* and a dinar [a *sela* = 4 dinar, $4 \times 31 = 124 + 1 = 125$ dinar, so that when he enters one hundred in the *ketubah*, it is one fifth less than the overestimated value], and if [he is requested to enter in the *ketubah* goods] at four hundred [zuz], she must give [him goods valued at] five

רבנו עובדיה מברטנורא

בה פחת דמים ששמין אותה כמה היתה יפה לימכר בשוק וכמה היא שוה עכשיו: **ובזמן שבגלוי**. שהבושת שלו. ועוד, שנמאסת עליו והוא טובלה: **ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות**. בחייה, והקרן שלה לכשימות או יגרשנה. ואם תמות היא, יורשה. והלכה כר' יהודה: **ב ומת חתנו**. ונפלה לפני יבם: **יכול הוא שיאמר**. או חלוץ או יבם. ואילו לאחיו, או יתן מה שפסק או תשב עד שתלבין ראשה. ואע"ג דאחיו עם הארץ והוא ת"ח יכול הוא לומר לאחיו הייתי רוצה ליתן ולך איני רוצה ליתן: **ג והוא פוסק כנגדן ט"ו מנה**. אלף דינר הן עשרה מנה, וכשבא החתן לקבל עליו ולכתוב בכתובה, כותב שלישי יותר, שהן ט"ו מנה, אם הכניסה לו הכלה דינרין בעין, מפני שהוא משתכר בהן: **וכנגד השום**. ואם הכניסה לו בגדים ותכשיטים שצריכין שומא, הוא פוסק פחות חומש, שאם הכניסה שום של אלף זוז אינו מקבל עליו אלא ח' מאות, שדרך הבאים לשום הבגדים ונכסים של הכלה לשומם יותר משוויים לכבוד הכלה ולחבבה על בעלה: **שום במנה ושוה במנה**. כלומר אם לא שמו נכסי הכלה ותכשיטיה אלא כמו שהם שוים בשוק: **אין לו אלא מנה**. לא יכתבו בשטר הכתובה אלא מנה כמו ששמו: **שום במנה היא נותנת שלשים ואחד סלע ודינר**. שום שהוא מקבלה במנה, שאמרו לו כתוב מנה בכתובה והיא תכניס לך שום של מנה, צריך שישומו אותו בבית החתונה שלשים ואחד סלע, ודינר שהוא מנה וחומשו: **ובארבע מאות**. שום, כשיקבל עליו החתן לכתוב ד' מאות.

ינתן מיד. וְשִׁלְהָ, יִלְקַח בְּהֵן קָרְקַע, והוא אוכל פרות: **ב הפוסק מעות לחתנו, ומת חתנו, אמרו חכמים, יכול הוא שיאמר, לא אחיך הייתי רוצה ליתן, ולך אי אפשר ליתן: ג פסקה להכניס לו אלף דינר, הוא פוסק כנגדן חמשה עשר מנה. וכנגד השום, הוא פוסק פחות חמש. שום במנה ושוה מנה, אין לו אלא מנה. שום במנה היא נותנת שלשים ואחד סלע ודינר. ובארבע מאות, היא נותנת חמש מאות. מה שחתן**

hundred [zuz]. Whatever [goods] a groom contracts [to his wife in her *ketubah*] he contracts at one fifth less [than the appraised value]. (4) If she agreed to bring to her husband cash, every *selá* of hers is contracted [in the *ketubah*] as six dinar [i.e., he always adds half of what she brings, so that it is one third of the total pot, regardless of whether the amount is large, as in Mishnah 3, or small, as is the case here]. The groom must undertake [to give his wife] ten dinar for her [perfume and cosmetic] basket, for each one hundred [zuz she brings in her dowry]. Rabbi

Shimon ben Gamliel says; In all matters [regarding whether, or how much, to add to a dowry of cash, or to reduce to the amount of the estimates], the local custom is followed. (5) If a man gave his daughter in marriage without specifying any conditions, he should not give her less than fifty *zuz*. If, the groom agreed to take her in unclothed [i.e., without any provisions at all] he may not say; When I have taken her into my house, I will clothe her with clothes of my own; rather, he must provide her with clothing while she is still in her father's house. So, too, if one [i.e., the treasurer of a charity fund] married off an orphan, she must be given not less than fifty *zuz*. If [charity] funds are available, she is to be provided, in accordance with the dignity of her position. (6) If an orphan [who was a minor] was given in marriage by her mother or her brothers [even if] with her consent and they assigned to her one hundred, or fifty *zuz*, she may, when she becomes an adult, recover from them the amount that was due her [as a proper dowry, i.e., a tenth of the value of the estate]. Rabbi Yehudah says; [It depends on what we estimate the father would have given, for example] if a man had given his first daughter

רבנו עובדיה מברטנורא

היא נותנת חמש מאות לפי שומת הנועדים: **ובשחתן פוסק וכו'.** ואם שמו הם תחלה והכניסה לו, בין שום קטן בין שום גדול, הוא כותב בשטר פחות חומש: **ד פסקה להכניס לו כספים.** דינרים בעין שמוכנין להשתכר בהן מיד: **סלע.** שהוא ארבעה דינרין נעשה ליכתב בשטר הכתובה בששה דינרין, בתוספת שליש. ואשמועינן תנא דבדינרין בעין, בין שהן מרובים כגון אלף דינר דקתני ברישא, בין שהם מועטים כגון סלע דקתני בסיפא, לעולם נכתבים בשטר הכתובה בשליש יותר, מפני שעומדין להשתכר בהן מיד. ובדברים שצריכין שומא כגון בגדים ותכשיטים, בין שהם מרובים כגון וכנגד השום דקתני דקאי אאלף וזו דאמר ברישא, בין שהם מועטים כגון הא דקתני שום במנה היא נותנת שלשים ואחד סלע ודינר, לעולם פוחתין חומש בשטר הכתובה ממה ששמו אותם בבית החתונה, לא שנה אם שמו אותם תחלה ואח"כ באין לכתוב הכתובה שאז צריך לפחות בשטר הכתובה החומש מן השומא ששמו בבית הכלה כדקתני וכשהחתן פוסק וכו', ולא שנה אם הוא כתב תחלה הכתובה שאז צריך שתהיה השומא בתוספת חומש ממה שכתוב בכתובה כדקתני ובד' מאות שום היא נותנת חמש מאות: **לקופה.** שיתן לה עשרה זוז על כל מנה ומנה שהיא מביאה לו, כדי לקנות לה מהם בשמים ותמרוקי הנשים. ולא אתפרש במתניתין אם לכל שבוע או לכל חודש או לכל שנה: **ה וכן המשיא את היתומה.** גבאי צדקה: **אם יש בכיס.** של צדקה: **ו מה שראוי ליתן לה.** עישור נכסים: **אם השיא.** האב בחייו: **את הבת הראשונה ינתן וכו'.** בין שהוא פחות מעישור בין שהוא יותר. והלכה כרבי יהודה דאולינן

פוסק, הוא פוסק פחות חמש: **ד פסקה להכניס לו כספים,** סלע כסף נעשה ששה דינרים. החתן מקבל עליו עשרה דינרין לקופה, לכל מנה ומנה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, הכל כמנהג המדינה: **ה המשיא את בתו סתם,** לא יפחות לה מחמשים זוז. פסק להכניסה ערמה, לא יאמר הבעל כשאכניסה לביתי אכסנה בכסותי, אלא מכסה ועודה בבית אביה. וכן המשיא את היתומה, לא יפחות לה מחמשים זוז. אם יש בכיס, מפרנסין אותה לפי כבודה: **ו יתומה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה,** וכתבו לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל להוציא מידן מה שראוי להנתן לה. רבי יהודה אומר, אם השיא את

in marriage, [and we could assume that the father, had he been alive, would want that] the second should receive as much as had been given to the first [and if we can't estimate, then she is given one tenth the value of the estate]. The Sages, however, say; [We can't really estimate what the father would have wanted because] sometimes a man is poor and becomes rich [i.e., he feels large, even though he is actually poor], or rich, and becomes poor [i.e., he feels poor and would give less, even though he is, in fact, wealthy]. Rather, the estate should be assessed and she is given [an average of what people who are of similar wealth give to their daughters as a dowry (Tosfot Yom Tov)]. (7) If one deposited a sum of money for his [unmarried] daughter with a trustee [to purchase a field or to be put away for a dowry], and [while she was betrothed] she says; I trust my groom [give him the money], the trustee must act in accordance with the instructions of his trust [since it is a *mitzvah* to execute the instructions of the deceased]; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yose says; [We listen to her, because] were [the trust] to actually buy a field and she wished to sell it, it would be sold immediately [and be given to the groom anyway]! This [the argument between Rabbi Meir and Rabbi Yose] applies to one betrothed who is of age [if she is of age and married, even Rabbi Meir will admit that we listen to her]. However, in the case of a minor, [even Rabbi Yose agrees that] there is no validity, at all, in the act of a minor.

רבנו עובדיה מברטנורא

בתר אומדן דעתיה דאב. ואם א"א לעמוד על אומדן דעתו של אב יהיבין לה עישור נכסים דמשתכחי השתא בשעת נשואיה ממקרקעי. אבל ממשלטלי אין לה עישור. ואיכא למי"ד דבזמן הזה ממשלטלי נמי אית לה עישור. ואם נישאת ולא תבעה מן הירושים, תובעת לאחר שנישאת, ולא אמרינן אחולי אחלה גבייהו. ודוקא כשהיתה ניוזנית מנכסי אביה, אבל אם פסקו הירושים מלתת לה מזונות [אחולי אחלה אלא אם כן מחתה]. ואם היתה בוגרת שאין לה מזונות ועמדה ונישאת ולא תבעה מה שראוי לה לנדוניתה מנכסי אביה אחולי אחלה גבי יורשים ואינה יכולה לתבוע עוד, ואפילו היתה ניוזנית מנכסיהם: **ז המשליש מעות לבתו.** מסר מעות ביד שלישי לצורך בתו לקנות לה שדה או נדוניה לכשתנשא: **נאמן בעלי עלי.** ותנם לו: **יעשה שלישי כו'.** יקנה השדה. ואין שומעין לה דמצוה לקיים דברי המת: **וכי אינה אלא שדה.** כלומר אפילו כבר נקנה השדה והיא רוצה למכרה יכולה למכור, הלכך שומעין לה. ופולוגתא דרבי יוסי ורבי מאיר דוקא בגדולה מן האירוסין, דאילו לאחר שנישאת דברי הכל שומעין לה. ובקטנה נמי מודה רבי יוסי דאין במעשה קטנה כלום ואין שומעין לה. והלכה כר"מ:

Gemara Ketubot, 67a

גמרא כתובות דף ס"ז.

Our Rabbis taught: If an orphaned boy and an orphaned girl applied for maintenance [from charity funds], the orphaned girl is to be maintained first and then the orphaned boy [if the funds permit], because it is not unusual for a

הבת הראשונה, ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה. והכמים אומרים, פעמים שאדם עני והעשיר או עשיר והעני, אלא שמין את הנכסים ונותנין לה: ז המשליש מעות לבתו, והיא אומרת נאמן בעלי עלי, יעשה השליש מה שהשולש בידו, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למכרה, הרי היא מכורה מעקשו. במה דברים אמורים, בגדולה. אבל בקטנה, אין מעשה קטנה כלום:

תנו רבנן יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום מפני שהאיש

man to go from door to door [begging] while it is unusual for a woman to do so. If an orphaned boy and an orphaned girl applied for marriage [funds from charity], the orphaned girl is to be married first and the orphaned boy is married afterwards, because the shame of a woman is greater than that of a man. Our Rabbis taught: If an orphan applied for assistance to marry, a house is rented for him, a bed is prepared for him and [he must also be supplied with] all [household] objects [required for] his use, and then he is given a wife in marriage, for it is stated in Scriptures; Sufficient for his need, that which he lacks.” (Deuteronomy 15:8) “Sufficient for his need,” refers to a house; “that which [he] lacks,” refers to a bed and a table; “[that which] he [lacks] [לו]”, refers to a wife, for so it is said in Scripture, “I shall make **him** [לו] a helper to match him.” (Genesis 2:18) Our Rabbis taught: “Sufficient for his need” [implies] you are commanded to maintain him, but you are not commanded to make him rich; “that which he lacks” [includes] even a horse to ride upon and a slave to run before him. It was related about Hillel the Elder that he bought for a certain poor man, who was of a good family, a horse to ride upon and a slave to run before him. On one occasion, he could not find a slave to run before him, so he himself ran before him for three miles. A certain man came to Rabbi Nechemiah [for maintenance]. [The Rabbi] asked him; What do your meals consist of? Of fat meat and old wine, the other replied — Will you consent [the Rabbi asked him] to eat with me lentils? [The other consented,] ate with him lentils and died. Woe, [the Rabbi] said; for this man whom Nechemiah has killed. On the contrary, he should [have said:] Woe for Nechemiah who killed this man! — [The fact], however, [is that the man himself was to blame, for] he should not have cultivated his luxurious habits to such an extent. A man once came to Rava [for maintenance]. He asked him, What do your meals consist of? Of fat chicken and old wine, the other replied. Did you not consider, [the Rabbi] asked him, the burden of the community? Do I, the other replied, eat of theirs? I eat [the food] of the All-Merciful; for we learned: “The eyes of all wait for You, and You give them their food [בעתו] in his season,” since it does not say, “in their season” rather, “in his season,” this teaches that the Holy One, Blessed is He, provides for every individual his food, in his own time [i.e., according to his needs or habits].

דרכו לַחזור על הפתחים ואין אשה דרבה לַחזור. יתום ויתומה שבאו להנשא משיאין את היתומה ואחר כך משיאין את היתום מפני שבושתה של אשה מרבה משל איש. תנו רבנן יתום שבא לשא שוכרין לו בית ומציעין לו מטָה וכל כלי תשמישו ואחר כך משיאין לו אשה שנאמר (דברים ט"ו) די מחסרו אשר יחסר לו. די מחסורו זה הבית. אשר יחסר זה מטָה ושלחן. לו זו אשה וכן הוא אומר אעשה לו עזר כנגדו. תנו רבנן די מחסורו אתה מצוה עליו לפרנסו ואי אתה מצוה עליו לעשרו אשר יחסר לו אפלו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו שלשה מילין. ההוא דאתא לקמיה דרבי נחמיה אמר ליה במה אתה סועד אמר ליה בבשר שמן ויין ישן. רצונך שתגלגל עמי בעדשים גלגל עמו בעדשים ומת אמר אוי לו לזה שהרגו נחמיה. אדרבה אוי לו לנחמיה שהרגו לזה מיבעי ליה אלא איהו הוא דלא איבעי ליה לפניו נפשיה כולי האי. ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה במה אתה סועד אמר ליה בתרנגולת פטומה ויין ישן אמר ליה ולא חיישית לדוחקא דצבורא אמר ליה אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא (תהלים קמ"ה) יעני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שלכל אחד ואחד נותן לו הקדוש ברוך הוא

Meanwhile Rava's sister, arrived who had not seen him for thirteen years, bringing him a fat chicken and old wine. He exclaimed, What a remarkable incident! [Then] he said to him,

I spoke too much [and apologize] to you, come and eat [fat chicken and drink old wine].

וזה ויקהל דף ר"ח ע"א

רבי יוסי פתח ואמר (רות ג) ויאכל בעז וישת וייטב לבו. מהו וייטב לבו. דבריד על מזוניה ואוקמוה ודא הוא רזא דמאן דבריד על מזוניה דא אותיב ללביה ומאן איהו דכתיב (תהלים כ"ו) לך אמר לבי. ובתיב (שם עג) צור ללבי וגומר ובגין דברכת מזונא חביבא קמי קדשא בריד הוא כל מאן דבריד על שבועא אוטיב וחדו לאתר אחרא וסימניד סעודתי דשבועא דאתר אחרא אתהני מההיא שבועא וחיורו. והכא אתהני מההוא ברכא דשבועא (נ"א דההוא בעז וייטב לבו) מאי טעמא בגין דמזונא איהו קשה קמי קדשא בריד הוא ובגין דבר נש אכיל ושתו וקא מברך ההיא ברכתא סלקא ואתהני מאינו מלין דשבועא דסלקין ואשתכח דאתהני ממזונא מתתא ומלעילא ודא איהו רזא דבין חבריאי. רזא בהול לא מתהני ההוא אתר אלא מאינו מלין דסלקין מגו שבועא וכלהו מלין מתערין ורוון ושבעין פחדו וההוא אתר אתהני מנייהו בשבת איהו רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדות דמזונא דמצוה דשבת ובכלא אשתכח כלילא מעילא ותתא ורזא דא (ר"ה א' כ"ט) כי ממוך הכל ומידך נתנו לך ודאי בהנאותיה דא ובההוא חדות דמזונא דמצוה דשבת. כמה דאוקמוה מאן דמברך לקדשא בריד הוא מגו שבועא בעי לכונא לביה ולשוואה רעותיה בהדותה ולא אשתכח עציב אלא דיברך בהדותה ברזא דא ולשווי רעותיה דהא איהו יתיב השתא לאתרא בהדותה בעינא טבא וכמה דאיהו מברך בהדותה ובעינא טבא הכי יתבין ליה בהדותה ובעינא טבא. ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בהדותה ובמלין דאורייתא וישוי לביה ורעותיה למיהב ברכה דא ברזא דאצטריך רזא הקא ארבע רתיבין שליטין בארבע סטרין. ומשיריין אתגו מההיא ברכתא דשבועא ובאינו מלין דברוד אתה אתהני ואתרבי ואתעטר ביה, ומאן דמברך אצטריך רעותא בהדותה ובעינא טבא ועל דא כתיב (משלי כ"ב) טוב עין הוא יברך. והקא שפיל לסיפה דקרא דכתיב כי נתן מלחמו לך. דאי לא תימא הכי האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה. אלא טוב עין כמה דאוקימנא הוא יברך ודאי בעינא טבא בהדותה. ולא איהו למננא לברכא בהדותה דהא מההיא ברכתא ומההוא חידו נתן מלחמו לך אתר דאצטריך לאתנא מפל סטרין. אתר דלית ליה מנרמיה פלוס. אתר דאתהני מפל סטרין ואתפליל מפל סטרין. מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין דידעין רזין עילאין וארזין דאורייתא. תא חזי בעז טב עינא הוה ותוקפא דמצוה לא הוה ביה לעלמא. מה פתיב (רות ג) ויבא לשפב בקצה הערמה רזא דכתיב (שיר השירים ו) במנוך ערמת חטים מהקא אוליפנא כל מאן דמברך ברכת מזונא פדקא יאות בהדותה ברעותא דלפא פד סליק מהאי עלמא אתר אתתקנא ליה גו רזין עילאין בהיכלין קדישין ופאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריה וידע רזא דילהון דלית לך פקודא ופקודא באורייתא דלא תליין ביה רזין עילאין ונהורין וזיוין עילאין ובגין נשא לא ידעי ולא משגיחין ביקרא דמאריהון. ופאה חולקיהון דצדיקניא אינון דמשתדלי באורייתא ופאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedusha, Part 2, Chapter 4

מספר שערי קדושה ח"ב שער ד'

Power and honor are very bad, for they lead a person to pride, which is the worst trait of all. And because of it a person casts excessive fear upon the community for purposes other

השררה והכבוד היא קשה מאד כי היא מביאה לאדם לידי הגאווה שהיא הקשה מבין ועל ידי כן יטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים אשר סופו נעקר

than the sake of Heaven. Ultimately, he is uprooted from the world and his children will not succeed after him, at all, as our Rabbis, of blessed memory, said. We find this regarding Yerav'am: he was great in wisdom, as we discussed above, but because he sought power, he and his descendants were removed from this world and he has no share in the World to Come. Shaul, God's chosen one, when he first began to reign, was like a year-old child who has not tasted sin. He hid among the plowing tools because he wanted to run away from power. Yet, ultimately he was ensnared in its net declaring; (I Samuel 15:30) "Please show me honor in front of the elders of my people." He pursued honor and lost the kingship, and was killed together with his three sons, and so on, as we said above in our discussion of the trait of jealousy. Our Rabbis, of blessed memory, said; (Avot 5:28) "Jealousy, desire, and seeking honor remove a person from the world." They also said; (Pesachim 87b) High office kills and buries those who acquire it. For it makes a person raise his heart over his Creator, as it is written; (Deuteronomy 17:20), "So that his heart not be raised [above his brothers] ... in order that he may prolong his days in his kingdom."

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Ch. 2

(1) In the time of Rabban Gamliel, many people left Judaism and caused trouble for the Jewish People, and tried to incite them to turn away from God. Because Rabban Gamliel saw that this was greater than all other human needs, he and his Court arose and instituted another blessing, asking God to destroy those who left Judaism. He made it a fixed part of the prayer, so that it would be known and said by everyone. As a result, the blessings in the *Amidah* prayer add up to nineteen. (2) In every daily prayer service, a person says these nineteen blessings in order. When does this apply? When a person finds his mind to be focused and his tongue fluent in saying it. But if he is preoccupied and troubled, or if it is difficult for him to say the prayer, he should recite the first three blessings, one

מִן הָעוֹלָם וְזָרְעוֹ לֹא יִצְלִיחַ אַחֲרָיו כְּלָל כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה וְכְמוֹ שְׂמִצִּינוּ בִּירְבָעָם הַחֶכֶם הַגְּדוֹל כְּנֹזֵר לְעֵיל שְׁעַל יְדֵי בְקִשְׁתֵּי הַשְּׂרָרָה נִטְרָד הוּא וְזָרְעוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְשֵׂאוֹל בְּחִיר ה' כִּבְּן שָׁנָה בְּמַלְכוֹ שְׂלֹא טַעַם טַעַם חֲטָא וְהָיָה נִחְבָּא אֶל הַפְּלִים בּוֹרַח מִן הַשְּׂרָרָה וְסוּפוֹ גִלְבַּד בְּרִשְׁתָּהּ וְאָמַר כְּבִדְנִי נָא נֶגַד זְקֵנֵי עַמִּי וְרִדְף אַחֲרָיָהּ וְאֶבֶד הַמְּלוּכָה וְנִהְרַג הוּא וְשִׁלְשַׁת בְּנָיו וְכוּ' כְּנֹזֵר לְעֵיל בְּמִדַּת הַקְּנָאָה. וְאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה הַקְּנָאָה וְהַתְּאֹוָה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיאֵין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם. וְאָמְרוּ רְבוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה הַרְּבִנוּת מְקַפְּחַת וְקוֹבְרַת בְּעֲלִיָּהּ כִּי מִבִּיאָתוֹ לְרוּם לָבְבוּ עַל קוֹנוֹ כְּמוֹ שְׂכַתוֹב לְבִלְתֵּי רוּם לָבְבוּ וְגו' לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ:

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ב'

א בִּימֵי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל רַבּוֹ הַיּוֹצֵאִים מִיִּשְׂרָאֵל וְהָיוּ מִצְרִין לְיִשְׂרָאֵל וּמְסִיתִין אוֹתָן לְשׁוֹב מֵאַחֲרֵי ה' וְכִינּוֹן שְׂרָאָה שׁוֹוֹ גְּדוּלָה מִכָּל צָרְכֵי בְּנֵי אָדָם עֲמֵד הוּא וּבֵית דִּינּוֹ וְהַתְּקִין בְּרִכָּה אַחֲרַת שְׁתֵּהִיָּה בְּהַ שְׂאֵלָה מִלְּפָנֵי הַשֵּׁם לְאַבְדֵי הַיּוֹצֵאִים וְקָבַע אוֹתָהּ בְּתַפְלָה כְּדִי שְׁתֵּהִיָּה עְרוּכָה בְּפִי הַכֹּל נִמְצָאוּ כָּל הַבְּרָכוֹת שְׁבַתְּפָלָה תִּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת: ב כָּל הַתְּפִלָּה שְׂבָכֵל יוֹם מִתְּפִלָּל אָדָם תִּשַׁע עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת אֵלּוּ עַל הַסֵּדֶר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁמִּצָּא דַּעְתּוֹ מְכוֹנֵת וְלִשׁוֹנוֹ תִּמְהַר לְקָרוֹת. אֲבָל אִם הָיָה טָרוּד וְדוּחָק אוֹ שֶׁקָּצְרָה לִשׁוֹנוֹ מִהַתְּפִלָּל יִתְפַּלֵּל שְׁלֹשׁ רֵאשׁוֹנוֹת וּבְרִכָּה אַחַת מֵעֵין כָּל

the blessing that incorporates the concept of all the middle blessings, and the last three

blessings, and he will then have fulfilled his obligation.

VAYAKHEL FOR WEDNESDAY

ויקהל ליום רביעי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז את ו מזבחה העלה ואת מכבד הנחשת
 אשר לו את בנדיו ואת כל פליו את
 הפיר ואת פנו: יז את קלעי החצר את
 עמדיו ואת אדניה ואת מסד שער החצר:
 יח את יתדת המשכן ואת יתדת החצר
 ואת מיתריהם: יט את בגדי השרד לשרת

טז ית מדבחה דעלתא וית סרדא דנחשא דיליה ית אריחיה וית כל מנוהי ית כיורא וית בסיסיה: יז ית סרדי דרתא ית עמודיה וית סמכהא וית פרסא דתרע דרתא: יח ית ספי משכנא וית סכי דרתא וית אטוניהון: יט ית לבושי שמושא לשמשא בקודשא ית לבושי קודשא

(16) The burnt-offering Altar with its copper grating, its rods and all of its vessels; the Laver with its base; (17) The lacework curtains of the Courtyard, its pillars, its sockets, and the Veil for the entrance to the Courtyard; (18) The stakes of the Sanctuary and the stakes of the Courtyard, and their ropes; (19) The laced coverings for holy use; the holy garments for Aharon the priest

RASHI

רש"י

(17) את עמדיו ואת אדניה — [meaning, “its pillars, its sockets” — however, while both terms (“its”) are referring to the Courtyard, the pronominal suffix of עמדיו is masculine, while that of אדניה is feminine.] Here we see the Courtyard being referred to in the masculine and the feminine. Likewise, there are many words [that can take on both genders]. And the Veil for the entrance

(יז) את עמדיו ואת אדניה. הרי חצר קרוי כאן לשון זכר ולשון נקבה וכן דברים הרבה: ואת מסד שער החצר. וילון פרוש לצד המזרח עשרים אמה אמצעיות של רוחב החצר שהיה חמשים רחב וסתומין הימנו לצד צפון ט"ו אמה וכן לדרום שנאמר וחמש עשרה אמה קלעים לכתף: (יח) יתדת. לתקוע ולקשור בהם סופי היריעות בארץ שלא ינועו ברוח: מיתריהם. הבלים לקשור:

to the Courtyard — [This was not the Veil at the Sanctuary entrance mentioned in verse 15 above, but rather,] the curtain [of wool and linen (see verse 27:16)] which was spread out on the eastern flank of [the Courtyard, veiling] the central twenty cubits of the Courtyard's width, which was [altogether] fifty cubits wide— of which fifteen cubits was closed off at the northern side [of this eastern flank, by lace curtains attached to pillars (see verses 27:13-15)], and similarly [fifteen cubits closed off] at the southern side, as the verse says (27:14-15), “Fifteen cubits of lacework curtains for one shoulder [... And for the other shoulder, fifteen (cubits' worth) of lacework curtains].” (18) יתדת — The edges of the [Sanctuary and Courtyard] sheets were tied onto these stakes, which were inserted into the ground, in order to prevent the sheets from flapping in the wind. מיתריהם — [These were] ropes with which to